Székesfehérvár, 1907. XIV. évfolyam, 82. szám. Kedd, julius 16.

# FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutam ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katholikusok törekvéseinek előmozditására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesitett új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak: Egy évre 12 kor., ½ évre 6 kor., ¼ évre 3 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

## Kapuzárás után.

A parlament kapui bezárultával nézzük a lezárult cyklus politikai alkotásait. A lezárult politikai év tagadhatatlanul több eseményt rejtett mélyében, mint a felszinen mozgó, apró csetepatékban kimerülő, érdemleges munkát a politikai élet mezején felmutatni alig tudó előbbi terméketlen évek. A nemzet felébredt lethargikus álmából, melybe a liberális szellem érája ringatta s belátta, hogy először létét kell megalapoznia, életét biztositania, az ellenségekké vált testvérek százados, meg-megujuló üldözései ellen.

A sok küzdelem, fáradozás árán felébresztett nemzetben vádaskodva szólalt meg a jólélek, a nemzet lelke, amely halhatatlan, melyet a német beolvasztó törekvések — még ha az önmaga vágta sebek is elősegitik — nem fog kioltani soha. A nemzet lelkesedése hevében, melyet a léthez való ragaszkodás, az életkedv váltott ki belőle, elolvadtak, megsemmisültek a rossz szomszédnak szándékai, melyek kivitelére az idők teljét bekövetkezhetőknek hitte.

A lomha álomba merült nemzet testén az átkos liberális szellem nyugodtan garázdálkodhatott, eltompitotta erkölcsi érzékét, elprédálta lelki valóját, — tehát az uj korszaknak, melyet büszkén, önérzetesen mondhatunk uj korszaknak, legnagyobb érdeme, abban a nagy horderejü eseményben rejlik, hogy a nemzetet felrázta álmából, felébresztette benne a meggyőződést, hogy uj irányt kell kezdeni, a régivel homlokegyenest ellenkezőt.

És megtalálta s meg is kezdte az uj irányt.

Megéreztük, hogy ha az évek csak pártoskodások szülte apró csetepatékban, alacsony civódásban, lomhán, érdemes munkát alig felmutathatóan vonulnak el fejünk felett, ha a tettek hő nyarában is gyáva mélyen aluvánk,“ hogy ha a liberalizmus propagálta szabadosság annyira megy, hogy a nemzetet önfeledt álmában ringatva arra birja, hogy legyen lelke áruba adni életét, létét, — akkor, az igazság erejével szólva, hogy Berzsenyi ajkáról vegyem a szót, — bennünket lassu halál emészt, s a nemzetet, a büszke tölgyet, mely észak, kelet és dél viharait kiállta, a benne termő férgek erős gyökerét megőrlik.

Uj utat keresett és megtalálta. Rálépett a tettek mezejére.

Fájdalom — az erőre kapott nemzeti lélek a parlamentben még nem sokat adhatott. Az alkotmánybiztositékok bizonytalan időre maradtak. Megoldásuk elé aggodalommal vegyes reménységgel tekintünk.

Mégis mintha a helyes megoldás zálogát látnánk a felébredt nemzeti lélekben, a nagy célok érdekében összekovácsolt nemzetben. Vigasztalódva szemléltük a lelkesedést. A hirre, hogy alkotmánya s avval együtt léte, mindene forog kockán, multjához méltó lelkesüléssel sorakozott annak a zászlónak árnyékába, mely alatt szabadságának, alkotmányának, függetlenségének létfeltételeit leginkább látja biztositva. De nézzünk mélyebben. Mi, ha végig tekintünk annak a parlamentnek munkásságán, melyet a nemzet hite, reménye, bizalma kovácsolt eggyé, vigasztalva látjuk, hogy benne mintegy visszatért a régi időknek, a multaknak szelleme, mikor erkölcse tette naggyá a magyart, erkölcsi élete, tiszta erkölcse, mely vallási eletéből sarjadott, a minden állam támassza, talpköve.

A kormányban biztositékait látjuk, hogy azt az alapot nemcsak kegyeletből őrzi hiven, hanem azt az alapot látja legbiztosabbnak arra, hogy azon a jövő Magyarország nagyságát, boldogulását, dicsőségét fel lehessen épiteni.

A parlament munkája egy időre megszünt. Vegye most kezébe a társadalom a munkát fokozott erővel. Sürgős feladat előtt állunk. A társadalom nem vonhatja ki magát belőle. Az előre törtető negyedik rend belőle válik ki.

Ne feledkezzék hát meg a nem mostoha — édes gyermekeiről.

A minap a szocialista gyülések izzó

## Egy házzal odább.

— A „*Fejérmegyei Napló*“ tárcája. —

Irta: **Sziklay János.**

Tekintetes Böstöry Mátyás urhoz két kérő állitott be egy vasárnap reggel

Tekintetes Böstöry urról, mielőtt a kérőkkel együtt berontanánk a házába, előre kell bocsátanunk, hogy jelenleg megyei alszámvevő, hajdon szolgabiró volt; de nem lévén az uj korhoz szabott jogászi testimoniuma, átplántálta az atyafiság az alszámvevői hivatalba, a honnan nem is fog elmozdulni, mig ki nem viszik a Szent Mihály lován. Ez a hivatal is elég tekintély a kis megyei székvárosban, hogy a tekintély emberek közé soroztassa magát, a ki kezet fog ugyan, de össze már nem házasodik holmi kereskedő vagy mesterember népséggel; ámbár, hogy ezek általában jól élnek abban a kis városkában, sőt akárhány közülök kénytelen barátságosan megtisztelni Böstöry urat egy kis kölcsönnel, a mikor Margit kisasszonyt a társaság kedvéért el kell vinni bálba vagy majálisra. Hiszen bárcsak vinné valaki! Mert nincs nagyobb csapás, mint ha egy szegény leány a sutban érik.

Tehát egy szép vasárnapon beállitott két kérő. Az első pillanatban ugyan megörült jövetelük czéljának Böstöry, noha mindjárt aggodalmas sejtelem szállta meg, mivelhogy csak az egyik volt honorácziór, tudniillik a városi főjegyző, mig a másiknak a nevét egy czégtábla hirdette a piacz egyik füszeres boltján. Hogy ennek a füszeresnek szép háza volt és tekintélyes összeg pénze a takarékpénztárban, az mellékes.

De a mint kimondták, hogy kinek a számára kérnék Margit kisasszony kezét: elsavanyodott Böstöry ur ábrázata.

Pámer Lajos, a város mükertésze kérette meg.

Nagy szerencse volna minden leányra nézve, az bizonyos, mert nemcsak csinos fiatalember, hanem gazdag is. Az apja itt a városban volt jómódu kereskedő, aki a fiát tanittatta s a fiu annyira belebolondult a botanikába, hogy egyszerre csak a kereskedői szellemmel párosult ideálizmusa azt az eltökélést érlelte meg benne, hogy kertész lesz. Nem napszámos, hanem uri, tudós kertész. Ami szép is meg jövedelmező is. Mert a városban hiját érzik egy izléses, tanult kertésznek. Még menyasszonyi bokrétát is Budapestről kell hozatniok; a parasztkertészek ijesztő monstrumokat kötnek. Szép gyümölcsöt meg csak hirből ismernek. Ha ebédet ád a főispán, két órányiról, a Csekey grófok kertjéből hozatja.

A fiatal Pámer kiment tanulni Németországba, Franciaországba s mikor hazajött, megvett egy nagy rétet a völgyben, a patak mellett, — pénze volt rá elég, — a malmok alatt, ahol elfoghatta a vizet s nemsokára csodájára jártak az egész környékről. A grófi kertész elbujdosott szégyenletében. Pámer Lajos meggyarapodott, gazdagodott egyre; ezrek és ezrek hiztak ujabb ezrekké az ő keze alatt pompás üvegházaiban.

De azért a kisvárosi haute volée előtt még sem volt ur. És bár Margit kisasszony nem vonakodhatott attól, hogy egy-egy turt táncoljon vele a bálokon (melyeken ő diszité a termet), mivelhogy apja igy követelte, mert szó ami szó, de néha leült vele kártyázni s nem egyszer vesztes maradt, amit azonban sohasem kért tőle Pámer számon, de esetleg kérhetné s akkor nagy csufság érné; egy-egy turt, mondom, táncolt vele, mert a rendezők, a tapintatlanok beválasztották maguk közé a keztyüs mesterembert: halálosan megsértődött, mikor a vakmerő kérők előadták szándékukat.

— Ugy látszik, az urak eltévesztették az ajtót, mondá gőgösen. Talán a szomszédba akartak menni; egy házzal odább.

Ott lakott pedig Vas Katinka, Vas szabómesternek igen szép szőke leánya.

Ezt a leckét különben megérdemelte Pámer ifjuur.

Mert voltaképen a szép kis Katinkának udvarolt. Őt kisérte haza nem egyszer a templomból, vele táncolt legtöbbet, gyönyörü bokrétákkal lepte meg a mulatságok előtt . . . És ez a leány is olyan különös, olyan érthetetlen tekintettel kereste ujra meg ujra a teremben, valahányszor helyére kisérte és tovább szökelt Lajos . . . A susogók is kezdtek már duruzsolni. De hát . . .

Pámer Lajost is megszállta a nagyravágyás ördöge. Katinkát szerette volna; de hát Margit is szép volt és urikisasszony. A városiak megbecsülték eddig a tudását meg a pénzét; de nagyon is észrevette, hogy csak türik maguk közt s a fiatalemberek közül is csak azok keresik társaságát, akiknek ő fizet . . . A többi megelégszik egy hideg alázszolgájával.

**Mai lapunk 4 oldal.**

00000314

hangulatában egy jelszó hangzott el. Mi ugyan e jelszóval fejezzük be szavainkat: „Kulturát kell adni a népnek!"

## UJDONSÁGOK.

**Időjelzés:** hüvös, sok helyen csapadék.

— **Változások a Ferencrendieknél.** A Ferencrendiek helybeli házában nagyobb személyi változások történtek. A tartományi főnök ugyanis *Tokay* Pius pozsonyi házfőnököt székesfehérvári házfőnökké rendelte; ugyanide küldetett *Bécsy* Vazul Pozsonyból és *Törzsök* Ignác Nagyszombatról, P. *Benedek* Paskál Székesfehérvárról Szombathelyre küldetett.

— **A tulipán-mozgalom** egyik áldásos hajtásáról számolunk be olvasóinknak. Tegnap végződött be Bicskén egy *női* tanfolyam, melynek az volt a célja, hogy hallgatóit kikepezze a csetneki csipke készitésében. A tanfolyam eszméjét Békássy Eleméré urnő vetette föl és az eszme Michlerné urnő buzgósága folytán testet is öltött. Michlerné urnő harminc hallgatót képzett ki; munkájának nagy, a hazai iparra áldásos eredménye már is mutatkozik. A csetneki Szontag nővérek egyszerre 2000 korona értékü árut rendeltek; azonkivül a külföld is, például Angolország, egyre-másra küldi a megrendeléseit. Michlerné urnőt legközelebb meghivták Bajára, hogy ott is szervezzen ilyen tanfolyamot. — Mikor hazafias örömmel megemlékezünk a buzgó hölgyekről, nem tudjuk elfojtani azt a tiszteletteljes kérdést: vajjon nem volna-e lehetséges városunkban is ilyen irányu tevékenységet kifejteni? Annyit beszélünk a tulipánról és a nyomorgó hazai iparról, pedig mindennél többet ér, ha munkát adunk a magyar iparnak, olyan munkát, amely aztán anyagilag föllendíti az országot. Ha avatott kezek fognának a szervezéshez: az eredmény bizonyára nálunk sem maradna el.

— **Dalos vendégeink,** a hódmezővásárhelyi dalárda tagjai immár hazafelé vették utjokat. Nem tudjuk, micsoda szubjektiv emlékekkel távoznak a mi ősi városunkból, hanem hogy a tegnap esti hangverseny válogatott közönségének igaz rokonszenve kiséri őket, az bizonyos. Magyar est volt ez a javából. Egy csapat alföldi ember alföldi levegőt hozott közénk, alföldi lelket: jó magyar nótákat, a miken sirtunk, vigadtunk mi túl a dunai testvérek.

Hanem vegyük sorjában a dolgokat.

A hódmezővásárhelyi dalárda túl a dunai körutját tegnap este fejezte be a Székesfehérvári Vörösmarty-Kör nagytermében. A daloscsapat aznap délután 6 órakor érkezett Siófok felől. A délivasut állomásán Havranek József, városunk polgármestere, üdvözölte őket; az üdvözletet a dalárda részéről Juhász Mihály hódmezővásárhelyi polgármester viszonozta. A dalosok ezután a város fogatain behajtattak szállásukra. A dalest fél 9 órakor kezdődött. Fejérvár második privilégiuma, a mulatságrontó eső hasztalan okoskodott: a Vörösmarty-Kör nagytermében pompás közönség gyült össze. Ha most kritikára köszörüljük a tollunkat, természetesen számolunk azzal, hogy itt nem virtuózokkal volt dolgunk, hanem egy kitünően fegyelmezett dilettáns csapattal. A válogatott műsorélvezetes estét igért és hogy az est élvezetes volt, láttuk a publikum kitörő tetszésnyilvánításaiból és azokból a kicsillanó könnyekből, a miket hasztalan igyekeztek elrejteni gyöngéd női szemek, mikor fölcsendült a bánatos népdal: „Két gyöngye volt a falunak" és Revicky mélabús dala: „Sirassatok, ha meghalok, Bánatteljes csalogányok . . ." Már a beköszöntőben, Liszt Ferenc tüzes bordalában kibontakoztak a férfikar jeles tulajdonságai: fegyelmezettség, a darab hangulatához simuló előadás, szép összjáték, a mi nemcsak a dalárda szorgalmát, hanem Arany Lajos karmester ambicióját és tehetségét is dicséri. Lányi népdalának elhangzása után Vörös Lajos, a daliástermetű, pompás magyar arcu énekes gyönyörködtetett bennünket zamatos magyar nótákkal, a miket a közönség viharos ujrázására meg is kellett tetéznie. Ahol a hangja kissé meglankadt, ott pótolt bennünket az énekéből áradó magyar érzés. Selin Palinngren dalait ismét a teljes kar interpretálta, az első szám leheletszerü hangulatát, a második szám fájó vágyakozását (a hires „Szénégetők"-ben) kitünően kidomborítva. A lelkünk ott járt az ezertó országában, ahol egy elnyomatásban, rajongásban velünk testvér nép szövi a szabadság fájóan édes álmait és ahol kormos-füstös szénégetők vágyakoznak a tengerre, a szabadságra. A finn dalok után Petőfi-Arany románcát élveztük (Falu végén kurta korcsma); hogy modernül beszéljünk, a zene kitünően aláfesti a drámai szöveget és a dalárda itt is érvényre juttatta erejét. Darabos Lajos szólószámaivai nagy tetszést aratott; a megujrázás elől nem menekülhetett ő sem. A magyar vezényszóról való nótája csak gyarapitotta a dicsőségét, mert hát olyan jól esett legalább nótaszóban hallani azt, a mit Bécsben elhegedültek jóidőre. Zichy Géza hangulatos szerenádját Népdalegyveleg követte. Itt Juhász Ferenc énekelte a szólót, meleg érzéssel. Huber fönséges Fohásza fejezte be a dalestét. A nehéz, de hatásos darab szépen érvényesült a dalosok előadásában; a tenor és bariton szólisták, a dongókar, majd a hatalmasan megriadó befejezőrész egyaránt dicséretet érdemelnek. Az a babérkoszorus dalárdai lobogó büszke lehet a csapatára, a csapat pedig büszke lehet ambiciózus karmesterére, Arany Lajosra. A jó magyaros hangulat, melyet a kék-sárgajelvényes csapat éneke teremtett, egész erejével kitört a banketten. Pohárköszöntők is felhangzottak, ünnepelve a dalosokat. A jókedvü társaság sokáig együtt maradt muzsikaszó és jóbor mellett.

A daloskör tagjai ma délelőtt díszes babérkoszorut helyeztek Vörösmarty Mihály szobrára. Juhász Mihály, Hódmezővásárhely polgármestere szárnyaló beszédet mondott, melyben a Szózat gondolatait fejtegette megkapóan. A megragadó kis ünnepség méltó befejezéseül a dalárda elénekelte a Szózatot.

— **Tűztávlat.** A rendőrkapitány a mozdonyszikrák által idézhető tüzesetek megátlása végett felhivja mindazokat, kiknek a vasutvonalak mellett gabonaföldjeik vannak, hogy a gabonakereszteket a pályatesttől 95 méter távolságra állitsák fel, továbbá az esetleges tarlótüz terjedésének megátlása véget a vasut mentén 2—3 biztosági barázdát huzassanak, mert ha ezirányban valakit mulasztás terhel, az esetleges tüzkár nem fog részére megtéritteti. Azok pedig, akik terület szüke miatt a 95 méter távolságot betartani nem tudják, takarmányaik azonnali behordására kötelesztetnek.

— **A Keresztény Kereskedelmi Alkalmazottak** vasárnapi mulatsága, bár az eső is okvetetlenkedett megrontásán, jól sikerült. Persze üresen maradtak a vig kedvü társaság befogadására a Kath. Kör kerthelyiségében felállitott sátrak, de a tekepályán annál nagyobb volt a forgalom. Itt már d. e. 11 órakor kezdődött a verseny, s a leghelyesebb mederben folyt egészen a sötét estig. Zsufolva nem volt a terem, de a táncmulatság annál feszteleneb, kedélyesebb volt a jelenlevők örömére s pompásan ropták a táncot egészen a hajnali órákig. A tekeverseny eredménye: I. Léber Károly (19 fa), II. Kálóczy Gyula (18 fa), III. Csonták István (17 fa), IV. Pete János (16 fa), V. Kégl Sebestyén (16 fa), VI. Dornis József (16 fa.) Az élő bárány Angeli Nándornak jutott egy kitünően sikerült dobás után (9-et talált.)

— **Sztrájk.** A kőmives munkások felmondták a szolgálatot s egyhangulag közakarattal ráléptek a reményteljes sztrájk himes mezejére. Hogy helyzetük még a szrájk alatt is rózsás legyen, a Rózsás kertben ütöttek tanyát.

---

Tiszteletre vágyott, az uritársaság egyenjogu tagja akart lenni. Hiába dolgoztat husz legénnyel, hiába hozatja a pezsgőt, hiába huzatja a cigánnyal, ha nincs familia.

Kérjétek meg tehát Margitot!

A két kérő előre látta ennek a bombának leszakadását. Ők maguk csodálkoztak legjobban, mikor nem Vas Katinkához küldte őket Pámer. Pedig ott bizonyosan szivesen fogadnák őket.

— Összenéztek. Tekintetük azt látszott mondani: tudtuk. Azután megint összenéztek: most már mit csináljunk? Harmadik pillanatunk: helyre kell igazitani annak a megcsavarodott eszü fiunak a fejét; ezt a gőgös leányt meg le kell főzni. Azért is.

— Hallod, barátom, — szólalt meg a városi jegyző, — mi nem megyünk el innen asszony nélkül. Hanem ha belelöttyentettek bennünket a csávába, huzz is ki most onnan!

— Én? De hát hogyan? Nem parancsolhatok a leánynak.

— Nem is arról van szó. Hanem azt mondta a leányod: nézzünk be egy házzal odébb. Nézünk. Szép lány az a kis Katicza. Hanem igy nem rukkolhatunk be hozzájuk. Szerencsére nem ismer bennünket.

— Kell is oda akkora teketória. Bemutatjátok magatokat, punktum. Örülni fog.

— Az kétséges. Mert ő is leány ám és nem rongy, hogy akkor szedjék elő, mikor foltozni kell. Itt lakik a szomszédban és láthatott bennünket, mikor idejöttünk. Azt hihetné, a mint igaz is, hogy kosarat kaptunk. No már két kosarat, ha ketten vagyunk is hozzá, el nem cipelünk.

— De hát mit tegyek én ebben a dologban?

— Eljösz velünk és bemutatsz neki. Azt mondod, hogy mivel mi nem ismertük, hozzád fordultunk, hogy bemutass; azért jöttünk előbb hozzád. Ezt el is fogja hinni. Ha azután később, mikor már megtörtént a kézfogó s kipletykálja valaki az igazat . . .

— No, no, legyetek nyugodtak. Az én leányom ezt nem fogja kipletykázni; mert akkor nem lesz egy uri kérője sem. Erre mérget merek venni.

— Jöjj hát rögtön velünk.

— Én is kérem, tekintetes ur, mondá a kereskedő.

No ez nyomatékos kérés volt, mert a tekintetes ur számlája jócskára megnőtt már a füszeres boltban.

Böstöry még örült is ennek a megoldásnak. Érintetlen marad leányának hirneve, eltakaritja az utból Pámer haragját s olyan szivességet tesz a kereskedőnek, a mi egyenlő értékü százforint uj kontóval.

Jól van hát. Fölkészülődik. Magára veszi ünnepi kabátját.

A főjegyző ur, mikor a küszöbön vannak, még azt is odasugja neki: Te, ha meglesz az esküvő, beszélek azzal a Pámerrel; lesz benne becsület, ha épen szükséged lenne egy kis kölcsönre.

— Köszönöm, köszönöm; számitok rá, — mondja Böstöry és megszoritja barátja kezét.

Katinka meglepetéssel fogadta az urakat.

— De ilyen tisztesség, ilyen ceremónia!

Látszik, hogy uri emberek. Bemutattatják előbb magukat és ugy kérik az ő igen szavát.

Szendén, reszketve, habozva mondja ki az igen szót. Pedig háromszor is szeretné elkiáltani: igen, igen, igen!

Mikor megviszik a hirt Pámer Lajosnak, majd hogy le nem tapossa legszebb orchideáit.

Szemrehányást nem mer barátainak fejéhez vágni. Pedig megérdemelnék, hogy tiz virágcserepet vágjon a fejükhöz. (De virág nélkül).

Dul-ful és ugy szaladgál föl s alá vagy öt percig.

Ez a szégyen! előbb kikosarazza az a kisasszony, azután nem tudva a dologról elfogadja a másik. Most ha megtudja a dolgot Katica! A kit az igaz jobban szeret. Vagy igazán mondva csakis őt. De hát mért volt olyan őrült, hogy mindjárt nem őt kérte meg?

Végre aztán megállt. Kifujta haragját. Megtörülte homlokát.

— Igy volt megirva . . . Hát igy is jó, sóhajtá.

Aztán hamar hozzátette:

— Én bolond! Hiszen nem is azt a másikat szeretem. Persze, hogy nem. Hol is volt az eszem? . . . Halljátok-e? Össze kellene szidnom benneteket . . . Azaz hogy össze kellene . . . Engedjétek, hogy megöleljelek benneteket . . . Mégis csak ti voltatok az okosak.

Szeretett volna Margit is ilyen okos lenni, mikor látta egy évig, két évig, három évig azt a boldogságot, mely abban a gyönyörü kertben virágzott . . . Irigyelte azt a boldog, ragyogó arcot a sok drága rózsa, liliom, orchidea közt.

Kivált akkor, mikor eldobták a házukat s ő mehetett apjával egy házzal odébb.

00000315

— **A közönség figyelmébe!** A közönség a postaépület szegletén, valamint az utcákon kifüggesztett levélgyüjtő szekrényekbe még mindig helyez nyomtatványokat és árumintákat, hirlapokat, a mely küldeménybe gyakran levelek, levelezőlapok csusznak és ily módon könnyen elvesznek, másrészt a gyüjtő szekrény eltömődik s azokba levelek nem helyezhetők, vagy ha be dobhatók is, nem eshetnek be a gyüjtőszekrénybe, hanem fennakadnak s onnan kiszedhetők. Ennek elejét veendő, felkéretik a közönség, hogy a gyüjtő szekrényekbe kizárólag csak leveleket vagy abba könnyen elhelyezhető kisebb levélpostai küldeményeket helyezzen, a nyomtatványokat, árumintákat a hivatalban a felvétellel foglalkozó tisztviselő kezéhez adja, vagy az ott levő kosárba dobni sziveskedjék.

— **Előreláto.** I. Városatya (ügyvéd): Álljon be hozzánk bátyám a reformpártba. Lássa, rendezni kell a közigazgatást, meg a város gazdasági helyzetén is javitani kellene. A vizvezeték se várhat tovább, a kanálist is be kell boltozni és az alagcsatornákat elkésziteni. Ez a mi elvünk. Csapjon föl!

II. Városatya (nagygazda): Hát szen én is csak emmellett vagyok. Ez az én elvem is. Csak azt magyarázza el a tekintetes ur, ha mi most mindent megcsinálunk, mit csinálnak majd a gyerekeink?

— **A ligetsori betörésről** ujabb adatként közöljük, hogy Wertheimert, a bűntársnak hitt fiatalembert a rendőrség szabadon bocsátotta. A betörőt eddig Mencer Adolfnak nevezték; most a nyomozás kideritette, hogy ő kelme valóságkép Szabó Sándor nevezetű, orosházai illetőségü és rovott multu alak. Nem utolsó az sem, hogy a bájos „Gizi kisasszonyról" olyasfélét sejtenek, mintha ő valami betörőbandának a lelke volna. (Hiába, feminista századot élünk!) Persze a rendőrség ez irányban is nyomoz. Szabó Sándor talán nem is gondolja, hogy az ő misztikus személye a bécsi, a trieszti és a gráci rendőrséget foglalkoztatja egyszerre. Hát jó; legalább több rendőrséget ültet föl egyszerre.

— **Tyhü a kutyafáját — gyünnek!** Simon Sándor rendőrkapitány szombaton este hirtelen összeszedte embereit s razziázó körutra indult a nemes város majdnem nemtelen területén a gyanus lebujokba, korcsmákba, kávéházakba. És nem valla fiaskót ügybuzgalmában. Összejárván a fent emlitett helyiségeket, irgalmatlanul lecsapott a holmi szokásos turpisságokban, huncutériákban utazó kompániákra. Csupán az a kár, hogy csak három kompánia pottyant bele az ügyesen kezelt csapdába. A többi — fájdalom — valahogy neszét vehette a dolognak. De így is pompás falat vala mindhárom fogás, különösen pedig a Hungária-kávéházban történő. Ennek történetét vázlatosan elő is adhatjuk. A kapitány fürge tekintettel benéz a kávéházba s azonnal két ferblizős, rámpslizó kompánián akadt meg a szeme. Hanem — szerencsére — valaki észreveszi a vizsgálódó kapitányt, egy pár pillanatig ugyan beleszorul a lélegzet, hanem aztán annál nagyobb igyekezettel adja ki a kiáltó szót: „gyünnek." A vészjelzésre, a tisztelt kompánia még rá sem ért megijedni, a kapitány hirtelen odalép s beleszól a játszmába hivatalos hangon: „Bank!" — Tyhü, a kutyafáját, ezeknek se kellett több, mintha az égből a menydörgős menykő csapott volna közéjök, szétrebbentek; szaladt ki-ki, merre látott. A turpisság elkövetői pedig valának kereskedők, hivatalnokok s munkások. Láje, láje mire vitték az urak, nem restelnek egy-két reményteljes ifiurat is befogadni közéjök, épen azokat, kiknek ugyancsak meg kellene becsülniök a pénzt. Most pedig következik az eljárás. A törvény értelmében a hazárdjátékos ifiurakra s a vénecskébbekre is egyaránt 2 hónapi dutyit és 600 korona pénzbüntetést lehet huzni.

— **Tiszta bort a pohárba!** Ez a jelszava a földmivelési miniszternek. Még a szüreti hangulalok a messze jövőben kóválygnak, ő máris ajánlja a közönségnek becses figyelmébe, hogy a mesterséges borok készitése és azok forgalomba hozatala meglehetős kockázatos dolog, mert akit ilyesmin rajtacsipnek, annak 600 koronája és 2 hónapi szabadságvesztése bánja a dolgot. Hát biz ez nemes intencióju hirdetmény; hanem az nagy kérdés ám, hogy lesz-e foganatja.

— **Kimutatás** a jótékony nőegylet saját pénztára javára eszközölt általános gyüjtésről, mely 1792 korona 17 fillért eredményezett:

(Folytatás.) Kovács A. Sándor, Lichtneckert Antalné, Langer Jánosné, dr. Lakatos Frigyes, Mohay Ferenc, özv. Márkusné és fia, takácsi Nagy Józsefné, Nagy Istvánné, özv. dr. Pichler Józsefné, özv. Palánszky Sámuelné, Pollák Jánosné, özv. Pollák Józsefné, dr. Perl, Roszberger Béláné, Rádai Lajosné, Schwarzbachné, özv. Schmidlné, Károlyné, Szabó E.-né, Simona Lajos, Schmidlné, Schlammadinger Gyula, ifj. Singer Józsefné, Vehinger Mária, Wolkensteinné, Wildenauer Jánosné 3—3 korona.

Almássy Ferencné, Bürgermeister Györgyné, Basch Adolfné, özv. Bazsálik Mihályné, Bogyay Andorné, özv. Bokor Benőné, Báthy Pál, Báthyné, Báró Jenőné, Berger Arminné, Brandtné, Beőröndy Istvánné, Bierbauer Mária, Braun Lajosné, Bárdossy Ferencné, dr. Balassa Imréné, dr. Bierbauer Viktorné, Bernstein, Birkl Jánosné, Csecsinovits Gyuláné, Chirke Istvánné, Czollner Vincéné, Csitári Emilné, Csengedi Julia, Csengedi Erzsébet, Deutsch Józsefné, Daimm Antal, Deák Pál, Dubovszky Károlyné, Destek Adolfné, Egyed Sándor, Egyed Sándorné, Emhecht Józsefné, dr. Előd Gyuláné, Ehrlicht Miksáné, Erdősné, Endreszné, özv. Eitz Jánosné, Frichay Richárdné, özv. Fleischer Gyuláné, Fábián Istvánné, Fekete Pálné, Fráter Izidor, dr. Fürst Aladár, Füstér Imréné, özv. Fleischer Lajosné, Filipp István, Fekete Gézáné, dr. Fiáth Györgyné, dr. Friss Adolfné, dr. Fejér Ferenc és Karolin, özv. Gébert Józsefné, Grohmann, Gebhardt Bódogné, Giffing Edéné, Grünfeld Jakabné, Gebhardt Béláné, Gara Izidorné, Gánóczy Flórisné, Gáncs Jenő, Gerendai Gyuláné, Gerő Jakabné, Grósz Bernátné, Grosz Bernátné, Gutrung Jánosné, Özv. Havranek Jánosné, Hindelang Borbála, Havranek Jenő, Hufnagel Gáspárné, Havranek Antal, Hoffmann Lajosné, Hrabovszkyné, Hajosné, özv. Horvát Lászlóné, Hattyufy Dezsőné, Havas Géza, Heckenast Kálmánné, Hauptmann Anna, Herman Edéné, Héjj Imréné, Havranek Lajosné, Hetyey Ferencné, dr. Huszár Adolfné, ifj. Hertelendy Béláné, Heinrich Aranka, Hoffer Ferencné, Juristowski Miklós, Jámborffy Kálmánné, Juraszek, özv. Juth Mihályné, Illés Károly, Imréné, Konrádné, Kis Ignácné, Kálmán Lajosné, Kerekes, Krausz, Kaltenecker Viktorné, Kégl Lászlóné, Komáromy Mátyásné, Kégl Károlyné, Kunos Gyuláné, Kékessy Lászlóné, Keresztes Ignácné, Klein Zsigmondné, dr. Krausz Zsigmondné, Káldor Jenőné, Kubik János, Koller Györgyné, Krén Ignácné, Kleiner Mária, özv. Kanel Hugóné, dr. Kövessy Istvánné, Kalmár László, ifj. Klein Józsefné, Kohn Katica, Lukácsi Antalné, Latzkovits Béláné, Leép Erzsi, Lőrincze Elek, Lőwy Gyuláné, dr. Lurja Aladárné, Lambert Vilmos, Lerf Jánosné, Lipp Ágostonné, dr. Lőwy Márkné, Lászlóné, özv. Langrafné, Mattesz Mihályné, özv. Mellán Edéné, Melczer Sománé, Máté Ferencné, Márkyné, Márz Vencelné, Mohai Lajosné, Miklos Gézáné, özv. Matusek Istvánné, özv. Mattesz Ferencné, Mészáros Lászlóné, Macskássy Rózsa, Melczer Jakabné, Morgenstern, Majerhofer Ferencné, Moenich Károlyné, Márton Jakabné dr. Mészöly Józsefné, Miklovichné, Marschall Nándorné, Mészáros Ferencné, dr. Nagy Gézáné, Németh Jánosné, Naszáli Józsefné, Nedeczky Aloyzia, Nagy Dezsőné, Námesy növérek és három N. N., Óváry Dánielné, Obermayer Imréné, Plossek Ferencné, Pálffy Karolyné, Preisach Lipótné, Pásztory Sándorné, Práger Fülöpné, ifj. Pápay Sándorné 2—2 korona. (Folyt. köv.)

— **A bérlő tolvaja.** Deutsh Gábor, a Csákvárhoz tartozó Fornapuszta bérlője, rájött, hogy Boda István uradalmi kovács két métermázsa vasat elsinkófált. A lopott holmit Csákváron lakó atyja és öccse id. és ifju Boda János tették pénzzé. A hűtelenül sáfárkodó kovácsot lopásért, atyját és öccsét pedig orgazdaságért feljelentették a székesfehérvári kir. ügészségnél.

— **Az asszony:** baj. Ezt valamelyik görög bölcs mondotta ugyan, de tökéletesen igazat ad neki Bucoli Pál, aki nem görög bölcs, hanem csak egyszerü mindenese Fekete Gézának, az Otthon-kávéház tulajdonosának. Bucoli Pál egy szép napon ott hagyta a feleségét, aki Selymes Jánosnénál mosonő és aki semmikép sem tudott békében lenni az urától. Az asszony nagyon jól érezte magát furcsa özvegységében, ellenben Bucoli uramnak mégis csak megfájdult utána a szive és fölkereste hűtlen párját. Amilyen komplikált lélek ez a Bucoli Pál uram, hát az lett a látogatás vége, hogy a kapacitáló férj eldöngette a feleségét. A diplomáciai konfliktusba beleszólt Selymes János is, aki lovagiasan védelmére kelt az asszonynak és gyöngédtelenül megsimogatta Bucoli uramat. A regénynek folytatása következik majd a biróság előtt.

— **Egy óra kalandjai.** Röviden: Holcer Mór sárabai bőrkereskedő az ellopott óráját és arany láncát meglátta Konc István sárabai vasuti alkalmazottnál; Konc István kivallotta, hogy ő azokat Konc Jánostól vette 13 koronáért; Konc János meg szerényen beismerte, hogy ő is annyiért vette Lengyel Istvántól; Lengyel István viszont László Istvántól szerezte volna 8—10 koronáért. Lengyelt szembesitették László Istvánnal. Lengyel (ki tudja, micsoda ötletből) ráförmedt Lászlóra: „Te gézengúz, te még rám fognád, hogy tetőled vettem? Én vettem tetőled? Sohá nem is láttalak!" László csak örült, hogy igy igazat adott neki a tulajdon vádlója, Lengyelt pedig feljelentették, mert furcsa viselkedéséből nagyon is kiritt a hudasság.

— **Csetepaté.** Perkátához tartozó Mélyvölgy pusztán folyó hó 8-án egy kis galiba esett. Ugyanis Hentz Mihályné, mikor valami ügyes bajos dolgát elvégezve hazatért, 6 éves Terka nevű leányát sirva találta. Nagynehezen kivette belőle, hogy a vele egy házban lakó Bukréta Juli gyakorolta rajta az apai jogokat. Erre Hentzné a Juli leányzót felháborodva utasitotta rendre. A Juli, ugy látszik, attól való féltében, hogy Hentznét nagy mérgében meg találja ütni a guta, hamarosan eret vágott rajta, amennyiben egy nagy késsel megvágta, szurkálta a fejét. Hentzné a jószivü operálót feljelentette az adonyi járásbiróságnál.

— **Nyoma veszett.** Minek? Virág Jánosné, Sárbogárdhoz tartozó Hatvan-pusztai lakos vadonatuj szerszámmal felkantározott lovának. A dolog ugy történt, hogy a nevezett asszony a sárbogárdi országut mentében fekvő földecskéjén dolgozgatott, mig lovát az uton kikötötte a kocsihoz. Mire dolgát bevégezte, lovának, hűlt helyét lelte. Természetesen az esetet feljelentette a sárbogárdi csendőrségnél, mely a vizsgálat folytán megállapitotta, hogy a ló elszakitotta a kantárt és szabadakaratu elhatározásából ugrott meg, tehát idegen beavatkozás nem történt.

— **Tolvaj gyerek.** Hiába, csak nem válik botból beretva. Csomor Sándor még csak a tizenkilencedik esztendejében gázol, de már is két hónapig elmélkedett a szegzárdi börtönben; pedig a drága fiu nem is vétett olyan nagyot, csekély 210 koronát emelt el az apja pénzéből. A dutyiban ugy látszik, nagyon megkivánta a sportot, mert alig került haza Simontornyára, szépen befogott az apja kocsijába és aztán neki vágott a világnak. A kegyetlen rendőrség hamarosan szárnyát szegte nagyszabásu terveinek. Székesfehérváron, a Zámoly-utca 60. számu háznál gyöngyen elcsipték a tolvaj fiut és tanulmányutra vitték a szegzárdi ügyészséghez.

— **Riadalom Csurgón.** Vasárnap, folyó hó 14-én kigyulladt Bernát József csurgói lakos házikója. A tüz a tömötten álló házak miatt veszedelmessé is válhatott volna, de a misére menő emberek még csirájában elfojtották. A kongatásra tömegesen rohantak be a faluba a földeken dolgozó munkások, kik nem átalották az Ur napját megszentségteleniteni. Igy aztán akarva nem akarva meg kellett tartaniuk a munkaszünetet: ez az Isten ujja!

---

## Liszt és kenyér.

Irta **Idem.**

Az emberiség első táplálékát annak gyermekkorában a növényvilág szolgáltatta, melyet maga az Isten jelelt ki az első párnak a paradicsomban. Mózes I. könyvében olvassuk, hogy az Ur a teremtéskor igy szólott Ádámhoz: „Ime! Nektek adtam minden maghozó füvet a földön és minden fákat, amelyeknek nemök szerint mag-

00000316

vok vagyon önmagukban, hogy legyenek eleder lül nektek."

A növényvilág a teremtés kora óta még ma is rendkívüli fontos, habár nem egyedül álló tényező az emberiség táplálásában. Érdekes e tekintetben Plencknek, a bécsi egyetemen a tizennyolcadik század végén működött tanárnak összeállítása, ki Bromatologia cimü munkájában a táplálkozásra használt növények számát már 375-re tette. A szervezet által igényelt tápanyagokat, a fehérnyét, a zsirt és a szénhidrátokat a növényi tápszerek, különösen azonban legfőbb képviselőjük, a liszt és a belőle készült kenyér, helyes arányban tartalmazzák, elég jól emészthetők és más eredésü tápanyagokkal kapcsolatban, szóval vegyes táplálkozás mellett, hathatósan közremunkálni képesek, hogy a szervezet által elhasznált anyagok ujra pótoltassanak, szóval, hogy a szervezet tovább éljen.

Azt hiszem, nem végzek fölösleges munkát, ha a liszt és kenyér történeti és orvosi jelentőségét behatóan tárgyalom, kiterjeszkedve, legalább részben, annak forrására, a földmüvelésre is. Teszem pedig ezt azért, mert a liszt és kenyér történeti fejlődése dióhéjban az emberiség fejlődését mutatja, orvosi jelentősége pedig bizonyára mindenkit érdekelni fog, a ki saját, nemkülönben a társadalom egészségi viszonyaira súlyt fektet.

A gabonatermelés, a liszt forrása, egy időben született az emberiséggel. A legelső földmüvelő kétségkivül az első ember volt, midőn az Ur a paradicsomból kiüzte. Bünéért lakolnia kellett és az Ur megátkozta, hogy fáradságos munkával, arcának verejtékével egye kenyerét, és ez átok súlya alatt az emberiség ősapja földmüvelő lett. Kényszeritve is volt reá, mert az életföntartásra szükséges növényzet nem termett többé magától, munka nélkül, hisz az Isten a földet is megátkozta, hogy csak „tövist és bojtorjánt teremjen." Az isteni büntetés és a létfentartás ösztöne adta kezébe tehát Ádámnak a földmüvelés kezdetleges eszközeit, melyekkel az ártalmas és táplálékra nem való gyomok kiirtása után a gabonát, az emberiség legfőbb élelmi cikkét, honositotta meg. Nagyon érdekes volna tudni, hogy Ádám miként müvelte a földet, mit és hogyan termesztett, de erre nincsen adatunk.

A földmüvelés ős hazája Aegyptom volt, hol Isist és Osirist, tehát isteneiket tartották az első oktatóknak és főleg Isisnek tulajdonitották, hogy a buzát és az árpát, mely a mezőkön vadon termett, rendszeresen müvelni és tenyészteni megtanitotta. Aegyptom mindenkor a legtermékenyebb tartomány volt és ennek okát a Nilus folyó áradásában találjuk, mely az egész völgyet termékenyitő iszappal vonja be. A régi hitrege ezen áradást Isis egyetlen könycseppjének tulajdonitja, tehát a természeti tényezők mellőzésével vallásos szinezettel ruházza föl. Az ország bő gabonatermése, melyről a biblia először József történeténél emlékezik meg, nemcsak a nép szükségletét födözte bőségesen, hanem gazdag jövedelmi forrás is volt, főleg midőn Amasis király a kikötőket idegen nemzetek előtt megnyitotta. A gabona is vallásos tisztelet tárgya volt az aegyptomiaknál, a minek bizonyitására elég legyen csak annyit emliteni, hogy a mumiák mellett rendesen találhatni császikékben gabonaszemeket, a melyek azért kerültek oda, hogy hitük szerint az elhalt a tulvilágon is táplálkozzék.

A chinaiak Chin-Hong-Tohi ivadékát tekintik a földmüvelés megteremtőjének. Ős időkből fönmaradt és még ma is érvényben álló szokás náluk, hogy a császár minden évben elhagyja egyszer lakását, hogy a földmüvelés ünnepén fényes kiséretével jelen lehessen. Az egész udvar parasztruhába öltözve, kimegy ilyenkor a mezőre, hol a császár a papság imái között egy darab földet fölszánt és példáját a föméltóságok is követik.

A régi perzsa királyságban is mindenkor kiváló felügyeletben és gondozásban részesité az állam a földmüvelést. Xenophon leirásából tudjuk, hogy az ellenőrzésre kerületenkint külön felügyelőt rendelt ki a király, a ki, ha utazása közben virágzó és termékeny szántóföldeket, jól gondozott kerteket talált, megjutalmazta a felügyelőt, ellenkező esetben pedig szigoru büntetéssel sujtotta.

A görögök Ceresnek tulajdonitották a földmüvelés meghonositását. Történelmi emlékek szerint az ő fellépte előtt füvel, rügyekkel, makkal és gyümölccsel táplálkozott a nép, miként ezt Ovidius a következő versben énekelte meg: (Fast. Libr. VI. v. 401.)

Prima Ceres homini, ad meliora alimenta vocato,
Mutavit glandes utiliore cibo.

Ovidius egy másik versben szintén Cerest mondja a földmüvelés meghonositójának, ugyszintén Virgilius is a Georgicon első könyvében. Plinius még tovább megy és szerinte Cerestől tanulták meg a görögök még azt is, hogyan kell a gabonát megőrölni és táplálékul használni.

Ceres a mitologia szerint Saturnusnak és Rhea, vagy Opsnak leánya, tehát Jupiternek, Plutónak és Neptunnak huga volt. A monda szerint 1409-ben Kr. e. jött Aegyptomból Siciliába, onnan Görögországba és először az athenieket tanitotta meg a földmüvelésre. Eleusis városban Pandion király udvarába került és itt ennek fiát, Triptolemust oktatta ki, majd szárnyas kigyók által vont kocsin az egész világra elküldé őt, hogy a töle tanult földmüvelést az egész emberiséggel megismertesse. A mitologiával szemben mások egy siciliai királynét emlitenek, kit a molossusok királya elrabolván, ez a gabonát Siciliából, hol már előbb ismerték, magával vitte Görögországba. De bárminként legyen is a dolog, Ceres nagy tiszteletben állott a görög nép előtt, miként ezt a különböző ünnepélyek, főleg az eleusisi misteriumok bizonyitják, melyeknek leirásába azonban nem bocsátkozhatom.

Hogy a földmüvelés Aegyptomból Attica utján terjedt el a többi görög tartományban, ennek emléke gyanánt emliti Isokrates, hogy aratás alkalmával a többi tartományok évenkint el szokták vinni Athenbe hálájuk adóját, Attica buzatermése egyébiránt sokkal gyengébb volt, mint a többi tartományoké és a lakosok szükségeit alig födözte. Demosthenes emliti, hogy leginkább Aegyptom, Sicilia, továbbá Pantikapaeum és Theodosia városok látták el gabonával Atlicát, a mely e két utóbbi helyről évenkint 400,000 medimnus buzát vásárolt. Hires buzát termett Görögországban Boeotia és Thessalia, a hol a gabona oly buján nőtt, hogy Theophrastus szerint zöld állapotban juhokkal kellett egy részét legeltetni. Boeotia buzája sokkal táplálóbb is volt, mint az atticai és Theophrastus ezen alapon emliti, hogy a boeotiai bajnokok, midőn Athenben tartózkodtak, két ötöddel több buzát igényeltek táplálékul, mint saját hazájukban. Attica az aránylag csekély gabonatermés miatt szigoru törvényt hozott, amellyel a buza kivitelét eltiltotta, sőt azt is elrendelte, hogy a külföldön vásárolt gabonát máshova, mint Atticába vinni nem szabad. Lysias szerint még arra is volt utasitása, hogy a vásárokon senki sem vehetett maga részére több buzát az előirt mennyiségnél, hogy igy a gabona ára ne emelkedjék. Görögországban már a földmüvelési irodalom nyomait is feltalálhatjuk. Demokritus, Archytas, Epicharmus számos utasitást adnak a földmüvelésről, Hesiodusnak pedig egy tanköltemény maradt fön e tárgyról, sőt Aristoteles is több helyütt foglalkozik vele irataiban.

A rómaiak Pilumnust és Picumnust sorozták isteneik közé, mert a földmüvelésre oktatták a népet, az utóbbi pedig a gabonát lisztté törni tanitotta, miért is a törő mozsarat az ő nevéről pilának nevezték. Ceres is nagy becsben tartották a rómaiak és fején kalászkoszoruval, egyik kezében buzakalászt, a másikban pedig dárdát, vagy égő fáklyát tartva szokták ábrázolni. Rómában külön temploma is volt, amelyet Aulus Postumius dictator a volscoktól elvett hadizsákmányból emelt és évenkint ünnepeket tartottak tiszteletére. Ceres emlékét egyébiránt a modern kemia is megőrizte, mert a buzaszem egyik alkatrészét, mint alább látni fogjuk, az ő nevéről Cerealinnak nevezi.

(Folyt. köv.)

# Iskolai értesitők.

IV.

**Felső-Kereskedelmi iskola.**

Kegyeletés célt szolgál az értesitő bevezető értekezése — ha jól sejtjük a kezdőbetüs jelzésből — *Vértes* József tanár tolluból. Az intézetnek a tanév elején elhunyt derék igazgatóját Faludi Miksa drt. méltatja és bucsuztatja el a melegh angu emlékezés sok szeretettel.

Mindnyájan tudjuk, hogy Faludi dr. nem volt közönséges tucatember, széleskörü müveltsége, nagy tudása, európai látóköre s mindezzel szerencsésen párosult testrekészsége, energiája, melyel a müveltség terjesztésének magasztos s nálunk különösen fáradtságos munkájába beleállott, hosszu időre megőrzik emlékét. S ezért olvassuk szivesen nekrologját az értesitő lapjain. Eltekintve nehány szokatlan („*tanárok*") vagy ellenkezőleg sajnos nagyon megszokott, de inkorrekt („*tanitványai imádták*" N. B. kulturember, bármilyen vallásu legyen is, senkit sem „imád" Istenen kivül) kifejezéstől a legnagyobb elismeréssel adózunk az emlékezésnek nemcsak szokatlanul őszinte és közvetlen hangjáért, hanem azon sulyos igazságokért is, melyeknek szerző ez alkalommal kifejezést adott. Jól esik tanárember ajkairól, különösen ma, az igazi jó tanár olyatén jellemzését hallani, mint amilyent a lapokon a felső kereskedelmi iskola elhunyt igazgatójáról olvasunk. Minden intelligens, főleg tanártembernek figyelmére méltók a szavak, melyeket szerző a maga őszinteségével e helyen elmond. „Nem volt a tanári tekintély hamis bálványának rabja, mert *tanári akarnokság, amelyik néha kinoz, gyötör, elkedvetlenit, nem tartozott az ő eszközeihez.*" Majd tovább: sohasem tudott rideg, szegletes avagy mogorva lenni, *mert volt szive* és érezni tudott minden apával, akinek szivét a fia hanyagsága keseritette el." Majd ismét: „Az ő tanári működésének nem az volt a célja hogy megfeleljen a tanmenetnek, ministeri rendeleteknek; ő nem volt bürokrata tanár, ő azt akarta, hogy a deákok gazdag tudással, egészséges világnézettel és kijegecesedett jellemmel lépjenek az életbe; a mód nála mellékes volt. *Nem lakozott lelkében tanári lelkelenség, fennhéjázó ridegség . . .*" stb. stb. Tanár urak, tessék Faludi tól, nem, Vértes tanár urtól tanulni és elnémul a panasz az iskolák és tanárok ellen, mely ma már, ha nem is az eget verdesi, de a miniszteri előszoba ajtaján kopogtat és kér meghallgattatást!

Az értesitő többi részének szerény, de öntudatos hangja az intézet derék uj igazgatóját *Pék* Jánost dicséri, kinél a legjobb kezekbe jutott az intézet vezetése.

Az értesitő némi tájékoztatást nyujt az iskola uj épületéről, mellékelve bemutatja annak tervrajzait. Itt jegyezzük meg, hogy nagyon szerettük volna, hogy az iskola igazgatója az uj épületben természetben kapott volna megfelelő lakást. Sok érv szól amellett, hogy egy ilyen nagy intézet ne álljon pusztán az intézeti szolga felügyelete alatt.

Az igazgatói jelentésből megtudjuk, hogy az intézetnek összesen 112 növendéke volt, kiket az igazgatós és hitoktatón kivül 9 tanár oktatott.

A vallási nevelésről szép szavakkal emlékezik meg az értesitő, melyben ez évben is igen dicséretreméltóan, külön hely jutott az intézetben sikerrel működő *Mária-kongregáció* méltatására.

Az igazgató-bizottság tagjainak neve mellől, azt hisszük, bátran el lehetne hagyni az „ur" szót. Ugyis tudjuk, hogy azok s nem valószinü, hogy erre a „figyelemre" reflektáljanak.

A statisztika adatai szerint az intézet növendékei között legtöbb volt a zsidó vallásu: 58. Ezekkel szemben a katholikusok száma: 38, gör. kel. 1, ág. ev. 4, ev. ref. 5. Micsoda beszélő számok! Tiszta kitünő volt a II. osztályban Braun József, az I. osztályban Meister Imre.

A többi hivatalus közleményekhez csatlakozik az intézettel kapcsolatos kereskedőtanonc iskola *értesitője*, mely szerint az iskolának 56 növendéke volt.

*

Városunk többi tanintézeteiről, u. m. a Ferenc József nőnevelő intézetről, a községi elemi és gazdasági ismétlő iskolákról a felekezetek iskoláiról, nemkülönben az iparostanonc iskoláról nem kaptunk értesitőt s igy ezekről legnagyobb sajnálatunkra meg nem emlékezhetünk. Mint halljuk, a város iskoláinak értesitői még mai napig sem kerültek ki a nyomdából, ami meglehetős anomália. Felhivjuk rá az illetékes tényezők figyelmét. Mert a nagyközönség az *évvégi* értesitőre nem az *év elején* kiváncsi.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.

00000317